

Darování, koupě I

Doc. JUDr. Filip Melzer, LL.M., Ph.D.

Obecné členění smluvních závazků – dle obsahu

- obsah závazku X právní důvod vzniku
 - srov. formulaci skupinového nadpisu

OZ:

1. Převedení věci do vlastnictví jiného
 - **Darování**
 - **Koupě**
 - **Směna**
2. Přenechání věci k užití jinému
 - **Výprosa**
 - **Výpůjčka**
 - **Nájem**
 - **Pacht**
 - **Licence**
 - **Zápůjčka**
 - **Úvěř**

3. Závazky k činnosti nebo k výsledku činnosti
- Výkon závislé práce
 - **Schovací smlouvy**
 - **Smlouvy příkazního typu**
 - **Zájezd**
 - Převážné smlouvy
 - Dílo
 - **Péče o zdraví (Pb.: souhrnná kategorie)**
 - Kontrolní činnost
 - Účet, jednorázový vklad, akreditiv, inkaso
 - Zaopatřovací smlouvy
 - Společnost a tichá společnost
 - **Odvážné smlouvy**

Členění dle způsobu vzniku

- smluvní závazky
- závazky z jednostranného právního jednání
 - veřejný příslib
 - slib odškodnění
- ze zákona
- z rozhodnutí orgánu veřejné moci

- § 1723 odst. 2

Darování

Osnova - darování

1. Pojem darování
2. Zvláštní požadavky na platnost darování
3. Speciální případy darování
 - a) Odměnové darování
 - b) Vzájemné darování
 - c) Darování podpory
 - d) Darování s příkazem
4. Změna okolností
5. Odpovědnost za vady při darování
6. Odvolání daru
 - a) Odvolání daru pro nouzi
 - b) Odvolání daru pro nevděk

Pojem darování

- § 2055 odst. 1: „Darovací smlouvou dárce bezplatně převádí vlastnické právo k věci nebo se zavazuje obdarovanému věc bezplatně převést do vlastnictví a obdarovaný dar nebo nabídku přijímá.“
 - převod vlastnického práva k věci:
 - chápat široce:
 - věc je každá majetková hodnota, která může být předmětem právního obchodu
 - Převod vl. práva – převod majetkové hodnoty (bezhotovostní převod)
 - není upraveno jako odlišný zvláštní typ (např. zápůjčka, výpůjčka, bezúplatný příkaz atd.)
 - lze uvažovat o analogické aplikaci alespoň některých pravidel o darování?
- Tzv. reálné darování (§ 2057 odst. 2)?
Srov. slib daru (§ 2056)

- § 2055 odst. 2: vztah ke společenské úsluze
 - Objektivní X subjektivní pojetí společenské úsluhy

- X tzv. darování orgánů (31 transplantačního zákona)

Zvláštní požadavky na platnost darování

- Písemná forma (§ 2057):
 - Věci zapsané do veřejného seznamu
 - Není plněno při uzavření smlouvy
 - sem náleží i darování pro případ smrti
 - srov. ke konvalidaci i § 2997
 - srov. též zvláštní úpravu změny okolností (viz dále)

- Rozsah darování (§ 2058)
 - Existující X budoucí majetek (max ½)
 - Darování věci, kterou má dárce nabýt v budoucnu

- Darování osobou omezenou ve svéprávnosti (§ 2066)
 - v rozsahu, ve kterém obecně může jednat,
 - darovat nebo přijmout dar malé hodnoty nebo dar obvyklý
 - ale: § 65

- Darování ve zdravotnickém nebo sociálním zařízení (§ 2067)

Speciální případy darování

- **Odměnové darování (§ 2060)**
 - Odměna nebo dar?

- **Vzájemné darování (§ 2061)**
 - Úplatná smlouvy X dar?
 - „X „protože jsi (dříve) dal XY, tak ti též dám YZ“

- **Darování podpory (§ 2062)**
 - Přechod na dědice?

- **Darování pro případ smrti (2063)**
 - X odkaz
 - podmínka přežití
 - Přijetí daru obdarovaným - smlouva
 - Vzdání se výslovně práva dar odvolat
 - X § 2068 an. (srov. § 2076)
 - Vydání listiny

- **Tzv. smíšené darování** (negotium mixtum cum donatione; srov. např. § 1794)
 - významné např. u odpovědnosti za vady
 - Kolmačka, V. Práva z vad při smíšeném darování. ČPVP, č. 3/2021, s. 447 – 482.

- **Darování s příkazem**
 - Modus X příkaz ve smyslu příkazní smlouvy
 - X úplata
 - Poskytnutí daru předchází příkaz: § 2064
 - Následky porušení?
 - srov. vztah k úpravě příkazu při pořízení pro případ smrti (§ 1569)

Zvláštní úprava změny okolností (§ 2059)

- Při darování, které není plněno při uzavření smlouvy
- Oprávnění dárce odstoupit od smlouvy:
 - „změní-li se po uzavření smlouvy okolnosti do té míry, že by plnění podle smlouvy vážně ohrozilo dárce výživu nebo plnění dárce vyživovací povinnosti.“
- Pokud již bylo plněno: odvolání daru pro nouzi (zde nikoli odstoupení); § 2068 an.

Odpovědnost za vady při darování a NŠ (§ 2065)

- Neplatí obecná úprava: § 1914
- Vědomě vadné plnění
 - Právní vady: jen plnění cizí věci?
 - Faktické vady: bez omezení
- Právní následky:
 - Náhrada škody
 - Právo na odstoupení a vrácení daru

Odvolání daru

Odvolání daru pro nouzi (§ 2068 an.)

- Předpoklady:
 - Po darování dárce upadne do takové nouze, že nemá ani na nutnou výživu vlastní nebo nutnou výživu osoby, k jejíž výživě je podle zákona povinen
 - Obdarovaný není sám v obdobné nouzi
 - Stav nouze si dárce nepřivodil úmyslně nebo z hrubé nedbalosti
- Právní následek odvolání: právo žádat vrácení daru
 - Účinky ex nunc
 - Je třeba soluční smlouva?
 - Rozsah: pro zabezpečení nutné výživy (max: § 2078)
 - Děditelnost práva odvolat dar (§ 2070)

Odvolání daru pro nevděk (§ 2072 an.):

- Předpoklady:
 - Obdarovaný dárci ublížil úmyslně nebo z hrubé nedbalosti tak, že zjevně porušil dobré mravy
 - § 2072 odst. 2: „obdarovanému“ (?)
 - Nebylo prominuto
- Následek:
 - Odstoupení od smlouvy: tj. *ex tunc*
 - Zvláštní režim vypořádání oproti BO: vydání in natura nebo peněžní náhrada
 - Děditelnost: § 2074
 - Lhůta: 1 rok (subj.) – promlčení
 - Nevděk jako důvod nepoctivé držby (§ 2073)

Koupě

Osnova - koupě

1. Vymezení koupě
2. Struktura právní úpravy
3. Základní povinnosti prodávajícího
4. Základní povinnosti kupujícího
5. Vymezení předmětu koupě
6. Nebezpečí škody na věci

7. Práva z vadného plnění: obecně a u věcí movitých a nemovitých
8. Koupě nemovitostí (s výjimkou práv z vad)
9. Prodej spotřebiteli
 - do novely: Prodej zboží v obchodě
10. Koupě závodu (v rámci obchodního práva)
11. Vedlejší ujednání při kupní smlouvě

Vymezení koupě

- Ve znění tzv. spotřebitelské novely č. 374/2022 Sb.
- § 2079 odst. 1:
 - prodávající se zavazuje, že kupujícímu odevzdá věc, která je předmětem koupě, a umožní mu nabýt vlastnické právo k ní,
 - kupující se zavazuje, že věc převezme a zaplatí prodávajícímu kupní cenu.

Kupní smlouva X smlouva o dílo

Pb.: věc, která má být teprve zhotovena

- ~~KS: vždy smlouva o dodání spotřebního zboží, které je nutné sestavit nebo vytvořit (§ 2085 I 2)~~
 - ale: nový § 2158 I 2 – věc s digitálním obsahem (posouzení služby)
- Materiál X činnost (§ 2086):
 - Zásadně KS
 - SD: převážná část plnění dodavatele (dle hodnoty) spočívá v činnosti (byť by vyráběl ze svého materiálu) - § 2086 II
 - SD: nabyvatel má dodat podstatnou část materiálu – 2086 I (předpoklad, že závazek dodavatele spočívá převážně v činnosti)
 - ~~X výjimka: viz výše – spotřební zboží~~
 - Pb. hledisko individuálního určení (OZ 1964)?
- SD: vždy zhotovení stavby (§ 2587 věta druhá), tj. má-li být zhotovena stavba

Struktura právní úpravy

- Obecná ustanovení (§ 2079 – 2084)
- Koupě movité věci (§ 2085 – 2127)
- Koupě nemovité věci (§ 2128 – 2131)
 - Přiměřeně i pravidla o koupi movité věci (§ 2131)
- Vedlejší ujednání při kupní smlouvě (§ 2132 – 2157)
- Zvláštní ustanovení o prodeji spotřebiteli (§ 2158 – 2174)
 - do novely: prodej zboží v obchodě
- Zvláštní ustanovení o koupi závodu (§ 2175 – 2183)

Základní povinnosti prodávajícího

- **Odevzdání věci:** umožnění nakládání s věcí v místě plnění + včasné oznámení (§ 2088)
 - Včetně dokladů (srov. též § 2094)
 - Náklady: spojené s odevzdáním: prodávající; spojené s převzetím: kupující (§ 2082)
 - Zvláštní případ: zasilatelský dluh (§ 2090, 2091)
 - Zvláštní úprava: spotřebitelská koupě (§ 2159 an.)
- **Umožní kupujícímu **nabýt vlastnické právo****
 - Zopakovat: pravidla o nabytí vlastnického práva!

Základní povinnosti kupujícího

- Zaplacení kupní ceny
- Převzetí věci
 - Prodlení s převzetím věci není jen prodlením věřitele, nýbrž jde o porušení primární povinnosti plnění (je prodlením dlužníka)
 - důsledek: nejde o pouhou nepravou povinnost (*Obliegenheit*), nýbrž lze žalovat na plnění – aby bylo soudem uloženo převzetí věci
 - Prodlením s převzetím vzniká právo svépomocného prodeje (§ 2126, 2127)

Určení kupní ceny

- Obecně: alespoň způsob jejího určení (§ 2080)
 - Lex spec. vůči § 1792?
- Movité věci: vůle uzavřít KS bez určení kupní ceny (§ 2085 odst. 2)
 - Výkladové pravidlo: vychází se z čisté hmotnosti (§ 2119 odst. 2)
- Nemovité věci: odkaz na mov. (§ 2131)
 - Včetně § 2085 odst. 2?
- Koupě závodu: § 2176

V dalším výkladu je zejména zohledněna úprava koupě movitých věcí

Určení předmětu koupě

- Individuálně určený X druhově určený – k tomu viz dále
- Dodatečné určení vlastností předmětu koupě kupujícím (§ 2089)
 - Pokud kupující neurčí včas: přechází na prodávajícího
 - Ten musí informovat kupujícího, který má ještě možnost nesouhlasit
 - nevyužije-li této možnosti, musí strpět volbu provedenou prodávajícím
- Dodání většího množství věcí (§ 2093)
 - X množstevní vada (§ 2099 II)

Přechod nebezpečí na věci

- Nebezpečí nahodilého poškození nebo nahodilé zkázy věci
 - „nahodilé“ ve smyslu náhody v obligačních vztazích
- Vada, resp. zánik jde k tíži toho, kdo nese nebezpečí
- Jde tak i o lex specialis k úpravě následné nemožnosti plnění

- Podstata přechodu nebezpečí:
 - nebezpečí opětovného plnění (Leistungsgefahr)
 - nebezpečí protiplnění (Gegenleistungsgefahr)

Nebezpečí opětovného plnění

- Pokud nese dlužník nebezpečí škody na věci, pak je povinen plnit ještě jednou, pokud dojde k náhodnému zániku věci
- Dojde-li k poškození věci: odpovídá za takto způsobené vady věci

- **Nebezpečí protiplnění je zvláště vyjádřeno v § 2125:**
 - (1) Škoda na věci, vzniklá po přechodu nebezpečí škody na věci na kupujícího, nemá vliv na jeho povinnost zaplatit kupní cenu, ledaže prodávající škodu způsobil porušením své povinnosti.
 - *Význam: kupující nemá právo na náhradu škody ani práva z vadného plnění*
 - *výjimka: škoda vznikla z důvodu porušení povinností prodávajícího (např. dodal nesprávný návod k použití)*
 - *Zánik věci nepůsobí zánik závazku nemožností plnění, nýbrž jen zánik příslušného dluhu prodávajícího*
 - (2) Odstavec 1 se nepoužije, uplatnil-li kupující právo žádat dodání náhradní věci, nebo odstoupil-li od smlouvy.
 - *Nepřesná formulace: znamená, že když kupující uplatnil tato práva z vady vzniklé před přechodem nebezpečí, tak na něj nepřechází nebezpečí ohledně další škody, byť by věc již převzal.*

Okamžik přechodu nebezpečí škody na věci

- Obecná úprava KS (§ 2082)
 - Současně s nabytím vlastnického práva
 - Nabytí před odevzdáním: prodávající má práva schovatele (srov. § 2403 an.)
 - Při odložení účinnosti smlouvy, nejdříve účinností smlouvy
- Koupě movité věci (§ 2121 an.)
 - Převzetím kupujícím (§ 2121 odst. 1)
 - spec.: převzetí od třetí osoby (2122)
 - spec.: při zasilatelském dluhu (§ 2123)
 - Nepřevezme-li:
 - umožněním nakládat s věcí (§ 2121 odst. 2)
 - koresponduje s úpravou prodlení dlužníka: § 1974

Zvláštní problémy předmětu koupě určeném podle druhu

- **převod vlastnického práva**
 - § 1101: k nabytí vlastnictví dochází nejdříve individualizací (specifikací)
 - **Princip tradice:** není zvláštní problém
 - **Konsensuální princip:**
 - jednostranným vyčleněním?
 - splněním (převzetím)?
 - umožněním nakládat + specifikace?
 - prodlením kupujícího s převzetím + specifikace?

■ přechod nebezpečí (§ 2124)

■ I zde se uplatní § 2121:

- § 2121 odst. 1 – převzetí věci

- § 2121 odst. 2 – umožněné nakládat s věcí
(prodlení s převzetím věci?)

- avšak § 2124 stanoví výjimku: nebezpečí nepřejde dříve, než dojde ke specifikaci
- musí být tedy naplněn jak § 2121 tak i specifikace ve smyslu § 2124
- Tzn.: sama specifikace před předáním nepostačuje

- Srov. příklad: umožnění nakládat (např. výzva k dostavení se do skladu, kde bude vydáno zboží (dosud nespecifikováno) + jeden z uskladněných kusů zanikne

- je rozumné, aby přechod nebezpečí korespondoval s nabytím vlastnictví – význam pro řešení okamžiku nabytí vlastnictví

Děkuji za pozornost